

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมของชนชาติไทยเป็นมรดกเก่าแก่ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีหลักฐานทั้งทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีปรากฏชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นหลุมขุดค้นที่บ้านเชียงจังหวัดอุดรธานี ภาพเขียนที่ผาแต้มจังหวัดอุบลราชธานี ที่จังหวัดกระบี่ จังหวัดกาญจนบุรี และที่อื่น ๆ อีกหลายสิบแห่ง ร่องรอยของอาณาจักรล้านนา ทวารวดี ศรีโคตบูรณ อาณาจักรไทยสมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ วิถีชีวิตของชนชาติไทยได้ก้าวผ่านแต่ละยุคสมัยและมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายจนถึงปัจจุบัน

วัฒนธรรมไทยได้ผ่านการสร้างสรรค์ สังสม เลือกสรร ปรับปรุง แก้ไข และสืบทอด จนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่คนไทยทุกคนมีส่วนเป็นเจ้าของ และมีส่วนสำคัญในการธำรงรักษา และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ได้ทรงมีพระราชดำรัส เกี่ยวกับวัฒนธรรมว่า " การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ " และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับได้ทรงข้อความไว้ว่า " รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ " (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537)

อย่างไรก็ตาม ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปโดยให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน จากภาคเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้เศรษฐกิจก้าวหน้าไประดับหนึ่ง แต่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต และสังคมไทย กล่าวคือ เกิดอำนาจนิยมวัตถุนิยมขึ้นในสังคมไทย

บางกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้เกิดความสับสนในเรื่องมโนทัศน์ และค่านิยม มีความขัดแย้งระหว่างบทบาทและหน้าที่ของบุคคลและสถาบันต่างๆ มากขึ้น ส่งผลกระทบให้ระบบโครงสร้างและแบบแผนประเพณีดั้งเดิมที่ดำรงมาแปรเปลี่ยนไปด้วย

ในขณะที่ทุกฝ่ายได้มีการมุ่งพัฒนาประเทศอย่างไม่หยุดยั้งได้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (2537) ได้สรุปปัญหาจากการพัฒนาประเทศ พบว่า ปัญหาของการพัฒนาคือความคิด ความคิดที่เป็นปัญหา คือ การคิดแยกเป็นส่วน ๆ (Compartmentalized) เช่น แยกเป็น เศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม แล้วก็พัฒนาแบบแยกส่วน ก็เกิดเป็นปัญหาว่าอะไรสำคัญกว่าอะไร

ธรรมชาติหรือความจริงของสรรพสิ่งทั้งหมดไม่แยกส่วน แต่เชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน เศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน ถ้าองค์ประกอบเหล่านี้เชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการก็จะเกิดความสมดุลหรือยั่งยืน ในสมัยเดิมที่สังคมยังเป็นไปด้วยวัฒนธรรม ความสมดุลในสังคมมีมากกว่าและทำให้สังคมยั่งยืนกว่า

ความคิดแบบแยกส่วนได้นำไปสู่ลัทธิการพัฒนา (Developmentism) ที่มุ่งเศรษฐกิจเป็นตัวตั้ง โดยยอมเสียส่วนอื่น ๆ ก็เกิดผลกระทบต่อจิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม เกิดช่องว่างทางสังคม นี่คือภาพโดยสรุปของสิ่งที่เรียกว่า การพัฒนาแบบไม่ยั่งยืน (Unsustainable development) สิ่งที่น่าโลกมาถึงวิกฤติการณ์ปัจจุบัน คือ ความคิดการพัฒนาแบบแยกส่วน ซึ่งเปรียบเสมือนมิดที่ชำแหละ เชือดเฉือนธรรมชาติ จนเป็นแผลเหวอะหวะ ณ บัดนี้ จึงได้คิดถึงบทบาทของวัฒนธรรมกับการพัฒนา เพราะวัฒนธรรมมีธรรมชาติสमानมากกว่าชำแหละ

สิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง ก็คือ โลกยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร (Information age) ระบบข่าวสาร และการติดต่อเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก กระแสวัฒนธรรมจากต่างประเทศ จึงหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง เป็นผลให้ประชาชนและเยาวชนไทยจำนวนไม่น้อยปล่อยปละละเลยแบบแผนค่านิยม และวิถีชีวิตอันดีงามของสังคมไทย หันไปหลงไหล ชื่นชมกับวัฒนธรรมต่างชาติอย่างขาดการเลือกสรร ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ และความ

เป็นปึกแผ่นมั่นคงของสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาทางวัฒนธรรมทั้งในขั้นรุนแรง และขั้นวิกฤตหลายประการ

จากสภาพปัญหาหลายประการดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาในรอบปีที่ผ่านมา และแนวโน้มในอนาคต จากเอกสารและผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ศาสตราจารย์ ดร.ลีปนันท์ เกตุทัต ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ดร.เอกวิทย์ ณ ถลาง องค์การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของสหรัฐ (EPA) กรุงวอชิงตัน ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ผลการวิจัย ผลการสัมมนา สรุปประเด็นปัญหา และสิ่งควรดำเนินการดังนี้

- 1) สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ควรได้รับการส่งเสริมยกย่อง เชิดชูให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตสืบไป
- 2) สถาบันครอบครัวและชุมชนขาดความมั่นคงแข็งแรง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและชุมชนถูกละเลย
- 3) ขนบธรรมเนียมและประเพณีที่ดีงามของไทยหลายอย่าง ถูกละเลยนำไปใช้ในทางไม่ถูกไม่ควร
- 4) ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติเกิดการวิบัติผิดเพี้ยน
- 5) ระเบียบวินัยอันบรรพบุรุษได้อบรมสั่งสอน และปลูกฝังให้ลูกหลานปฏิบัติ ที่แฝงไว้ในจารีตประเพณีถูกมองข้าม
- 6) ค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางสังคมถูกละเลย
- 7) วิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย อันเป็นรากฐานแห่งเผ่าพันธุ์ได้รับการดูหมิ่น ไม่ตระหนักในคุณค่า เห็นเป็นสิ่งที่ล้าหลังน่าละอาย
- 8) รสนิยมการแต่งกายแบบไทยถูกปล่อยปละละเลย
- 9) ศิลปะไทยที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวรรณศิลป์ ทศนศิลป์ ศิลปการแสดงหลายสาขา ไม่ได้ได้รับความนิยมหรือเอาใจใส่เท่าที่ควร
- 10) การดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว มุ่งแสวงหาเงินเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะทางวัฒนธรรมหลายอย่าง

11) การพัฒนาประเทศ ที่มุ่งหวังสร้างความเจริญทางด้านวัตถุเป็นหลัก ทำให้เกิดการละเลยต่อความเจริญทางด้านจิตใจ

ปัญหาทางด้านวัฒนธรรมชั้นวิกฤต มิได้เกิดในเฉพาะสังคมของไทยเท่านั้น ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาโลก ขององค์การสหประชาชาติ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า แนวทางในการพัฒนาประเทศทั่วโลก ต่างไม่มีความสมดุลกัน ระหว่างองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรม คือ ด้านจิตใจกับด้านวัตถุ องค์การสหประชาชาติ (ยูเนสโก: UNESCO) จึงได้มีมติ ที่ 41/187 ในคราวประชุม สมัชชาใหญ่ในหมู่สหประชาชาติ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2529 ประกาศให้ พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2540 เป็น " ทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม " (World Decade For Cultural Development. 1988 - 1997) โดยมีเป้าหมายหลัก ในการนำ " วัฒนธรรม " เข้าสู่ระบบการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2536)

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญในด้านวัฒนธรรมของชาติ คณะรัฐมนตรี ภายใต้การนำของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้กำหนดนโยบาย การบริหารราชการแผ่นดิน และแถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 โดยกำหนดนโยบายเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรม มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ รัฐบาลจะ รมรงค์ให้ประชาชน องค์การสถาบันต่าง ๆ และชุมชนร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2537)

ในด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมของรัฐบาล ซึ่งแบ่งการบริหาร ราชการแผ่นดินออกเป็น 15 กระทรวง นั้น กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม โดยเฉพาะการดำเนินงาน ในเรื่องวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการ เชิดชู รักษา และส่งเสริม วัฒนธรรมอันดีงามของไทย บำรุงรักษา และผดุงส่งเสริมศิลป วิทยาการอันเป็นสมบัติวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้รณรงค์วัฒนธรรมไทยขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักในคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย และร่วมกันอนุรักษ์สืบทอด วัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เพราะการรักษาวัฒนธรรม คือ "การรักษาชาติ" และได้นำเรื่องปีวัฒนธรรมไทยเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2536 และรัฐบาลได้มีมติเห็นชอบประกาศให้ปี 2537 เป็น "ปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย" พร้อมได้กำหนดต่อเนื่องจากปี 2537 ให้เป็นการสืบสานวัฒนธรรมไทย พร้อมนี้ ได้กำหนดจุดเน้น ในการดำเนินงานประจำปี เป็นแผนแม่บท เรียกว่าโครงการ สืบสานวัฒนธรรมไทย ดังนี้

พ.ศ.	จุดเน้น
2538	วัฒนธรรมกับการพัฒนา
2539	วัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว
2540	วัฒนธรรมกับสื่อสารมวลชน

ในด้านการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 หมวด 11 มาตรา 25 แบ่งหน่วยงาน ออกเป็น 14 กรม กับสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี และในส่วนของสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัด กระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 ให้มีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค มี อำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานแทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการและกรมต่าง ๆ ที่ ไม่มีผู้ปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าว จึงมีหน่วยงานสำนักงาน คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ด้าน วัฒนธรรมในส่วนกลาง และมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/อำเภอ เป็นหน่วย ดำเนินการในส่วนภูมิภาค (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2536)

การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ นับได้ว่าเป็น ส่วนราชการ ที่มีส่วนสำคัญต่องานในหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอย่างมาก

ก็เพราะ เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ และงานรับผิดชอบมีขอบข่ายปริมาณกว้างขวาง ทั้งในด้าน การศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ครอบคลุมภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการในพื้นที่ของอำเภอ

การดำเนินงานดังกล่าว จึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะอำเภอ เป็นจุดประสาน (Point of contact) ระหว่างประชาชนกับข้าราชการ เป็นหน่วยงานล่างสุดที่มีข้าราชการจากส่วนราชการต่าง ๆ ไปประจำอยู่ และรู้ปัญหาของชาวบ้านดี (เอนก สิทธิประศาสน์, 2522) และประทีป หงษ์โสภณ (2535) ได้ให้ความคิดเห็นว่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นหน่วยงานสำคัญยิ่ง ที่มีหน้าที่ กำกับ ติดตาม ส่งเสริม และอำนวยความสะดวก ให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชน ได้เอาใจใส่และเห็นความสำคัญ ในเรื่องวัฒนธรรม รู้จัก ไตร่ตรองและเลือกสรรเอาที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตและสังคมไทย

แต่การดำเนินงานการส่งเสริมวัฒนธรรม ในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ได้พบปัญหาหลายประการ จากการศึกษาของ ชำรง อมโร และคณะ ในสารนิพนธ์การบริหารงานวัฒนธรรม 2535 ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535) ได้พบว่า มีปัญหาด้านบุคลากร ที่ไม่มีผู้ปฏิบัติงานโดยตรง และได้อาศัยหน่วยงานอื่นนอกจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/อำเภอ ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวมักจะถือว่าเป็น "งานฝาก" ขาดความสำคัญ นอกจากนี้มีปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุน โดยเฉพาะในส่วนของอำเภอที่ไม่มีศูนย์วัฒนธรรมจะไม่ได้รับงบประมาณแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ในการวิจัยของ สุพร แผ่แสงจันทร์ (2536) พบว่า การบริหารงานด้านการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของศึกษาธิการอำเภอภาคเหนือ มีความเข้าใจในภารกิจการบริหารงานด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีข้อคิดเห็นว่า ศึกษาธิการอำเภอยังสับสนกับภารกิจด้านนี้ ควรมีรายละเอียดให้ชัดเจนในการปฏิบัติยิ่งขึ้น และ สิทธิพงษ์ สิงห์เงิน (2533) พบว่า การปฏิบัติจริง ในการบริหารงานวัฒนธรรมของศึกษาธิการอำเภอ ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมและด้านการพัฒนาวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้าน

การอนุรักษ์วัฒนธรรมและด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

นอกจากปัญหาดังกล่าว ศึกษาศึกษาการอำเภอยังประสบปัญหาการปฏิบัติงานในกรอบที่จำกัดอีกหลายอย่าง รวมทั้งบทบาทหน้าที่ที่แปรเปลี่ยนไปตามโครงสร้างการบริหารของหน่วยงาน ขาดบุคลากรและงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน ต้องพึ่งพาการรับบริจาค หรือการสนับสนุนจากองค์กรเอกชน ประการสำคัญขาดคู่มือและรูปแบบที่ชัดเจนในการดำเนินงาน โดยเพียงแต่ต่างคนต่างหารูปแบบการดำเนินงาน ด้วยตนเองตามที่ท้องถิ่นหรืออำเภอจะสามารถดำเนินการได้ ก่อให้เกิดความสับสนและไม่แน่ใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง จึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของศึกษาศึกษาการอำเภอ จากหน่วยงานและบุคคลอื่น เพื่อให้ได้แนวคิด ความเห็น แนวทางปฏิบัติ ไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางาน ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานในส่วนที่รับผิดชอบของศึกษาศึกษาการอำเภอ ได้ผลดียิ่งขึ้น

ในการรักษาวัฒนธรรมนั้น วัฒนธรรมท้องถิ่น นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ความสำคัญนั้นไม่น้อยกว่าวัฒนธรรมแห่งชาติโดยส่วนรวม เพราะเหตุว่าวิวัฒนาการของวัฒนธรรมแห่งชาติ จะเกิดขึ้นได้ก็ย่อมอาศัยวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญ ด้วยวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นวัฒนธรรมเฉพาะของ ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล หรือหมู่บ้าน ซึ่งอาจมีความแตกต่างกันไป จึงมีส่วนช่วยพยุงรักษาวัฒนธรรมของชาติไว้ วัฒนธรรมท้องถิ่นหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ วัฒนธรรมท้องถิ่นอีสาน ซึ่งมีประชากรมากถึง 1 ใน 3 ของประเทศ ดังนั้นควรที่จะได้มีการศึกษาและส่งเสริมวัฒนธรรมดังกล่าว ตามบทบาทหน้าที่ของศึกษาศึกษาการอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมของชาวอีสานตอนบนหรืออีสานเหนือ ที่เป็นที่ตั้งของเขตการศึกษา 9 ซึ่งมีหลายกลุ่มชนเพิ่มเติม นอกจากชาวลาวชนส่วนใหญ่ เช่น ชาวกูย ไทย ไล้ ย้อ กะเลิง โย้ย เป็นต้น ที่มีวัฒนธรรมผสมผสานกับอีตลีสอง และวัฒนธรรมของกลุ่มชนโดยเฉพาะ

จากปัญหาและความจำเป็นของเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงดำรงตำแหน่งศึกษาศึกษาการอำเภอ และมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานวัฒนธรรมในระดับอำเภอ เปรียบเสมือนงานวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น จึงสนใจที่จะทำการศึกษา

วิจัยในงานวัฒนธรรมดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นคำตอบนำไปปฏิบัติงานและ
เสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ทราบ อันจะเป็นวิธีการปรับปรุงแนวทางการ
ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และ
คณะรัฐมนตรี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้ง เป็นการรักษาวัฒนธรรม เพื่อ
รักษาชาติ ตามพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการดำเนินงาน ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม
ท้องถิ่น ของศึกษาธิการอำเภอ ในเขตการศึกษา ๑

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานของ
ศึกษาธิการอำเภอ เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น
และระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงาน ตามทัศนะหรือ
ความคิดเห็นของนายอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ และเจ้าคณะอำเภอ ที่มีต่อการ
ปฏิบัติงานวัฒนธรรมท้องถิ่นของศึกษาธิการอำเภอ ตามระบบและแนวทางในการ
ปฏิบัติงานของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กำหนดในปี พ.ศ. 2537 ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (1) ด้านการวางแผน
- (2) ด้านข้อมูล
- (3) ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- (4) ด้านการอนุรักษ์

1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะการดำเนินงาน
ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ศึกษาธิการอำเภอ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในท้องถิ่นที่ตั้ง
สำนักงาน และไม่ใช้หน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมอำเภอ ตามกิจกรรมที่สำนักงาน

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกำหนด

1.5 คำจำกัดความหรือนิยามศัพท์เฉพาะ

1) การปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง การทำงานร่วมกับคนอื่น รวมถึงในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอและนอกสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินการส่งเสริมด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานในเรื่อง

- (1) ด้านการวางแผน
- (2) ด้านข้อมูล
- (3) ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- (4) ด้านการอนุรักษ์

2) วัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง แบบอย่างการดำเนินชีวิตและมรดกของชาวบ้านที่สืบทอดกันมา เกี่ยวกับเรื่อง ขนบธรรมเนียมและประเพณีไทย ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาไทย ศิลปะ การละเล่นและการแสดงพื้นบ้านของไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของภาค จังหวัด อำเภอ ตำบลหรือหมู่บ้าน

3) การดำเนินงานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง การปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมของศึกษาธิการอำเภอ ในท้องถิ่นที่ตั้งสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ตามเขตปกครองท้องถิ่น

4) อำเภอ หมายถึง อำเภอและกิ่งอำเภอของจังหวัดในเขตการศึกษา 9 ที่ตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาหรือประกาศของกระทรวงมหาดไทย ก่อนวันที่ 1 พฤษภาคม 2537

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) เพื่อทราบสภาพของการดำเนินงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น จะได้ใช้เป็นข้อมูล ในการวางแผนพัฒนางานส่งเสริมวัฒนธรรมระดับอำเภอ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานวัฒนธรรมท้องถิ่น ในระดับอำเภอให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3) เพื่อให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลจากการศึกษาวิจัยไปกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม